

Kies uw kloon met overleg

S.M.G. De Vries,
R.I.B.L. 'De Dorschkamp', Wageningen

Bij het bepalen welke kloon het meest geschikt is voor de gekozen doelstelling en onder de gegeven omstandigheden ter plaatse is reeds een uitstekende verhandeling geschreven door de heer H.W. Kolster van de Stichting Bos en Hout te Wageningen. De tekst 'kies uw kloon met overleg' is te vinden in Populierengids nr. 2 van de Stichting Populier, welke vorig jaar (augustusnummer 1984) in het tijdschrift Populier is verschenen.

Deze tekst geeft samen met het in de gids gegeven overzicht op pag. 12 reeds een goede indicatie welke klonen op welke plaatsen te gebruiken zijn. Voeg daarbij de beschrijving van de klonen in de 'Populierengids 1 en 2' en het zou een ieder mogelijk moeten zijn aan de hand van een gekozen doelstelling een klonenkeuze te maken. Uitvoerige informatie over de Nederlandse handelsrassen en hun gebruiksmogelijkheden kan men ook vinden in het 'Handboek voor de Populiereenteelt' (4e druk 1976).

Ten behoeve van de overzichtelijkheid is in dit nummer van Populier een schema opgenomen waarin per groep en per kloon aangegeven staat in wat voor soort beplantingen (opstand, rijen) en op welke grondsoort het gebruik hiervan mogelijk is en met welke verwachting.

Tevens is de gevoeligheid t.a.v. roest, Marssonina, bacteriekanker en zout aangegeven en is een beeld gegeven van de gemiddelde groeiverwachting t.o.v. 'Robusta' ('Zeeland') op drie groepen grondsoorten. De groeiverwachting geldt uitsluitend voor opstanden, dus niet voor rijbeplantingen. Waar nodig is deze schematische voorstelling van zaken aangevuld met opmerkingen.

Ook dit schema is van de hand van de heer Kolster.

Waarin geen onderscheid wordt gemaakt bij de beschrijving van de klonen is het specifieke gebruik van populieren bij korte omlopen. Een aantal klonen zijn hiervoor bij uitstek geschikt mits met de algemene regels t.a.v. deze klonen rekening wordt gehouden. Dit betreft van de Euramerikaanse populieren de klonen 'Dorschkamp', 'Flevo', 'Agathe F', 'Florence Biondi', 'Spijk' en uiteraard ook 'Robusta' en 'Zee-

land'.

Van de zwarte balsempopulieren zijn zowel 'Donk' als 'Barn' geschikte klonen voor massaproductie in korte omlopen.

Voor korte omloopbeplantingen in het kustgebied kan gesteld worden dat alle in het schema genoemde nigraklonen een goede productie zullen leveren, die vergelijkbaar zal zijn aan die van 'Robusta'.

Bodemkundige en klimatologische omstandigheden zijn belangrijke factoren waarmee wij bij de rassenkeuze rekening moeten houden. Een derde, belangrijke factor is de weerstand die de rassen tegen ziekten, zoals de bladziekten roest en Marssonina, bezitten. Het aanplanten van rassen met een grote gevoeligheid voor Marssonina en van roestgevoelige rassen in de nabijheid van lariks is altijd af te raden evenals het planten van onbekende buitenlandse rassen zonder het advies van een deskundige.

In de tabel is aangegeven in welke mate de Nederlandse handelsrassen voor genoemde bladziekten en kanker gevoelig zijn.

In het artikel 'Populiereenteelt, bodemvruchtbaarheid en grondonderzoek', gepubliceerd op pag. 75 van het novembernummer van 'Populier' 1978, is een aantal factoren besproken die de bodem betreffen.

Het mengen van rassen bij de aanleg van beplantingen, zowel rij- als boomsgewijs, moet worden ontraden. Wil men meer rassen planten dan verdient het de voorkeur dit vakgewijs te doen.

Het populierensortiment, afgezien van de *P. canescens* rassen, kan in drie groepen worden onderscheiden:

a. rassen waarmee ruime ervaring bestaat 'Zeeland', 'Robusta', 'Dorschkamp', 'Flevo', 'Gelrica', 'Heidemij', 'Geneva', 'Oxford', 'Rochester' en 'Androscoggin'

b. rassen waarmee de ervaring nog beperkt is 'Agathe F', 'Florence Biondi', 'Spijk', 'Vereecken', 'Blom', 'Fritzi Pauley', 'Heimburger', 'Barn' en 'Donk'

c. rassen waarmee nog maar weinig ervaring bestaat
 'Ankum', 'Brandaris', 'Schoorldam', 'Terwolde' en 'Wolterson'.

Deze indeling wil niet zeggen dat de in elke groep genoemde rassen onder alle omstandigheden even bruikbaar zijn, omdat de toepasbaarheid mede door bodemkundige en klimatologische factoren wordt bepaald. De gebruiksmogelijkheden van bijvoorbeeld 'Robusta' en 'Zeeland' zijn groter dan die van 'Dorskamp' en die van 'Agathe F' groter dan die van 'Heimbürger'. Daar het niet mogelijk is om hier de gebruiksmogelijkheden van alle rassen uitvoerig te bespreken moet worden verwezen naar de Populierengids nr. 1 en 2. Enkele beperkingen van een aantal rassen worden in het navolgende vermeld, hun gevoeligheid voor bladziekten en kanker is in de tabel aangegeven.

'Dorskamp':
 zeer windgevoelig

'Flevo':
 windgevoelig

'Androscoggin', 'Geneva', 'Oxford', 'Rochester', 'Blom', 'Fritzi Pauley', 'Heimbürger':
 moeilijke aanslag en slechte jeugdgroei op zware klei- en leemgronden

'Androscoggin', 'Rochester':
 de aanplant moet i.v.m. het in toenemende mate optreden van kanker (voornamelijk op de zijtakken) worden afgeraden.

'Oxford':
 kans op ernstige stambeschadigingen op zeer nachtvorstgevoelige plaatsen

'Gelrica':
 veelvuldig voorkomen van beschadigingen aan het onderste gedeelte van de stam.

'Heidemij':
 niet ten noorden van de grote rivieren aanplanten

'Fritzi Pauley':
 zeer windgevoelig, in de zomer vaak topbreuk.

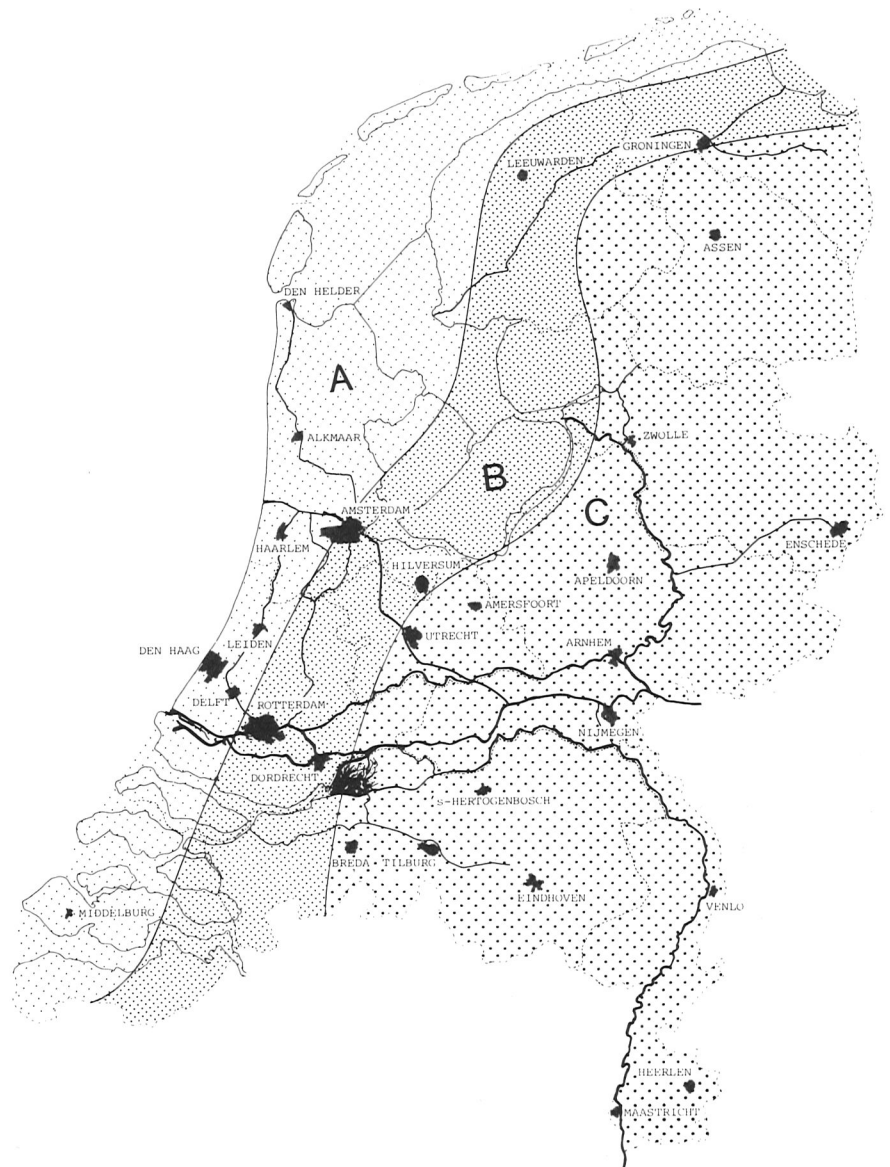
De ervaringen met de in groep c vermelde P. nigra rassen (Europese zwarte populieren), zijn in het algemeen nog gering. het gebruik kan daarom alleen op beperkte schaal worden aanbevolen. Genoemde rassen zijn weinig gevoelig voor Marssonina, zij hebben een goede weerstand tegen kanker. P. nigra, een in ons land inheemse soort, heeft in het algemeen een vrij goede windresistentie. Men mag daarom veron-

derstellen dat deze rassen vooral voor het kustgebied van belang zijn.

Bij de rassenkeuze voor weg- en perceelsgrensbeplantingen moet men onderscheid maken naar de ligging van de beplanting, dit in verband met de verschillen in windgevoeligheid van de rassen. In het kustgebied zijn alleen 'Robusta', 'Zeeland' en waarschijnlijk 'Agathe F', 'Florence Biondi' en de P. nigra rassen aan te bevelen. In de overgangszone, tussen kust-

gebied en binnenland, komen daarbij de 'Spijk' en 'Heidemij' en in het binnenland 'Flevo', 'Gelrica', 'Barn', 'Donk', 'Geneva', 'Oxford' en 'Rochester'. Het planten van 'Fritzi Pauley' in enkelrijige beplantingen moet ten eerste worden ont-raden.

A. Kustgebied
B. Overgangszone
C. Binnenland

Stichting Bos en Hout

Groep	Ras	Soort beplanting (× toepasbaar, – aanplant af te raden)					Grondsoort ¹⁾			Gevoeligheid ²⁾ voor: (– niet/weinig gevoelig)				Gemiddelde groei- verwachting t.o.v. 'Robusta' ³⁾ op grondsoort ¹⁾	
		Opstanden		Rijbeplantingen			A	B	C	Roest	Marssonina	Kanker	Zout	A - B	C
		Kustgebied	Overgangzone	Binnenland	Kustgebied	Overgangzone	Binnenland	Klei, zavel, leem, leemhoudend zand	Vruchtbare veengr., kleihoudend veen, klei op veen						
Europese zwarte populieren (P. nigra)	Ankum ♂	×	×	×	×	×	×	×	–	+	o	–	o	×	–
	Brandaris ♂	×	×	×	×	×	×	×	–	+	–	–	o	×	–
	Loenen ♀	×	×	×	×	×	×	×	–	+	o	–	o	×	–
	Schoorldam ♀	×	×	×	×	×	×	×	–	+	–	–	o	×	–
	Terwolde ♀	×	×	×	×	×	×	×	–	+	o	–	o	×	–
	Vereecken ♂	×	×	×	×	×	×	×	–	+	o	–	o	×	–
	Woltersen ♀	×	×	×	×	×	×	×	–	+	–	–	o	×	–
Euramerikaanse populieren P. euramericana)	Agathe F ♀	×	×	×	×	×	×	×	–	+	–	–	o	+	–
	Dorskamp ♂	–	×	×	–	–	×	×	×	–	–	o	o	++	++
	Flevo ♂	–	×	×	–	–	×	×	–	–	–	o	o	+	–
	Florence Biondi ♀	×	×	×	×	×	×	×	–	+	–	–	o	+	–
	Gelrica ♂ a)	–	–	×	–	–	×	×	–	+	+	–	o	–	–
	Heidemij ♂ b)	–	×	×	–	×	×	×	–	+	+	–	o	–	–
	Robusta ♂	×	×	×	×	×	×	×	×	+	–	–	o	×	×
	Spijk ♂	×	×	×	–	×	×	×	–	o	–	–	o	+	–
Zeeland ♂	×	×	×	×	×	×	×	×	+	–	–	o	×	×	
Zwarte balsempopulieren	Barn ♀	–	×	×	–	–	×	×	×	o	–	o	+	+	+
	Donk ♀	–	×	×	–	–	×	×	×	–	–	o	+	+	+
	Geneva ♀ *) c)	–	×	×	–	–	×	o	×	o	–	+	+	×/+ ⁴⁾	+
	Oxford ♀ *)	–	×	×	–	–	×	o	×	o	–	o	+	×/+ ⁴⁾	+
	Rochester ♀ *) d)	–	×	×	–	–	×	o	×	o	–	+	+	×/+ ⁴⁾	+
Hybride balsempopulieren	Androscoggin ♂ d)	–	×	×	–	–	×	o	×	o	–	+	+	×/+ ⁴⁾	+
Westamerikaanse balsempopulieren	Blom ♂ *)	–	×	×	–	–	×	o	×	o	–	–	+	×/+ ⁴⁾	+
	Fritzi Pauley ♀ *) e)	–	–	×	–	–	–	o	×	o	–	–	+	×/+ ⁴⁾	+
	Heimburger ♂ *)	–	–	×	–	–	×	o	×	o	–	–	+	×/+ ⁴⁾	+

1) Grondsoort:

- A. o op zware klei- en leemgrond (bijv. komklei) is de aanslag veelal moeilijker dan die van de andere rassen (×).
 B. Redelijke tot goede groei van alle rassen mits de ontwatering voldoende is (grondwater in vegetatieperiode op ca. 60 cm. diepte)
 C. – groei van deze rassen is in de regel duidelijk minder dan die van de andere rassen (×), aanplant af te raden

2) Gevoeligheid voor:

- Roest: + roestgevoelige rassen; niet in de omgeving van lariks aanplanten. Lariks op 3 à 5 km afstand is te beschouwen als een aanvaardbaar risico
 o in gebieden waar lariks voorkomt zonder al te grote risico's bruikbaar.
 Marssonina: + gevoelige rassen, vooral op de wat minder rijke gronden van cat. C.
 o vrij gevoelige rassen, vooral op de wat minder rijke gronden van cat.C.
 Kanker: + aanplant zoveel mogelijk beperken. Gebruik voor een lange omloop is zeer zeker af te raden.
 o niet aanplanten in de omgeving van door kanker aangetaste populieren.
 Zout: Zout of brak grondwater
 + zeer gevoelige rassen
 o gevoelige rassen,

3) Gemiddelde groeiverwachting t.o.v. 'Robusta' ('Zeeland') voor opstanden.

- minder dan die van 'Robusta'
 × Vergelijkbaar of vrijwel vergelijkbaar met 'Robusta'
 + beter dan die van 'Robusta'
 ++ duidelijk beter dan die van 'Robusta'

- 4) Op zware klei- en leemgronden op het niveau van 'Robusta' of iets minder (×), op lichte gronden (zoals leemhoudend zand) beter dan die van Robusta (+).

*) Een wat minder goede groei is te verwachten op gronden met een pH. KCl >6,5

- a) Veelvuldig stamrot, vaak al op jonge leeftijd.
 b) Aanplant op zeer beperkte schaal en alleen op zeer goede populieregronden ten zuiden van de grote rivieren verantwoord.
 c) I.v.m. kanker gevoeligheid aanplant zoveel mogelijk beperken.
 d) I.v.m. kanker gevoeligheid aanplant ongewenst.
 e) Grote kans op topbreuk in de zomer, vooral op lichte vochtige gronden